

LBRIS

We know
books

Andrei Drăgulescu

ARTA DE A CREȘTE COPII BUNI ÎN VREMURI NOI

VOLUMUL

1

Pași spre viața duhovnicească
a copiilor

Colecția *Biserica în cetate* – 9
Făgăraș, 2025

CUPRINS
VOLUMUL 1***Putem fi părinți perfecți? / 9*****1. Educația duhovnicească / 21****2. Copilul la biserică / 44****3. Rugăciunea părinților pentru copiii lor / 65****4. Rugăciunea copiilor / 93****5. Să fim modele bune pentru copiii noștri / 104****6. Sinceritatea și ținerea promisiunilor / 121****7. Stiluri de parenting / 139****8. Anti-parenting / 152****9. Educația pe vârste / 168****9.1 Copilul înainte de naștere / 168****9.2 Bebelușul / 170****9.3 Preșcolarul. Creșă și grădiniță / 178****9.4 Școlarul. Educația cu dragoste / 186****9.5 Adolescentul. Influența anturajului / 197****9.6 Alegerea profesiei / 214****10. Critica și efectele ei / 221****11. Încurajarea / 249****12. Lauda (Când și cum să-ți lauzi copiii) / 275**

Putem fi părinți perfecți?

„Liniștește-te, George!”

Bărbatul din supermarket împingea un cărucior plin cu alimente, în care se afla și un bebeluș. Oamenii din jur îl auzeau pe bărbat cum spune, iar și iar, pe un ton aparent calm:

— Liniștește-te, George! Nu te mai agita, George! Nu te mai agita! Să nu țipi, George!

O doamnă care privea scena i se adresă bărbatului:

— Domnule, sunteți de admirat pentru răbdarea de care dați dovadă când încercați să îl liniștiți pe micuțul George!

— Doamnă, răspunse el. Eu sunt George. ^(JR1, p. 250)

Fiecare dintre noi, când devenim părinți, suntem asemenea lui George, și adesea simțim nevoia de un sfat bun, care să ne liniștească, să ne facă să ne păstrăm calmul și să ne întărească în minunata și dificila responsabilitate de creștere a unuia sau a mai multor copii. Iar astfel de sfaturi întâlnim în numeroase cărți pe tema aceasta. O asemenea pregătire pentru a fi un bun părinte este absolut necesară, căci, după cum observa pe bună dreptate cineva, „impunem un anumit grad de școlarizare și trecerea unor teste pentru obținerea unui permis de conducere, pentru a trage cu arma, pentru a pilota un avion, pentru a prinde pește sau pentru a deține o stație de radioamator. Cu toate acestea, cei mai mulți oameni [...] se pregătesc extrem de puțin sau chiar deloc pentru cea mai solicitantă și mai importantă meserie din viață” ^(DLS, p. 145) – creșterea și educarea copiilor.

Faptul că v-a atras atenția această carte dovedește că faceți parte din categoria celor puțini care doresc să se pregătească pentru a deveni părinți cât mai buni. Și fără îndoială aveți în bibliotecă și alte titluri de cărți despre creșterea copiilor. Deci, ce ar putea aduce în plus această carte?

Probabil nu aş fi scris-o niciodată dacă aş fi fost mulțumit cu sfaturile adresate părinților în oricare dintre cărțile pe care le-am parcurs până acum pe temă – și care se regăsesc în bibliografia de la final: în decurs de mai mult de un deceniu am parcurs, de la prima filă până la ultima, aproximativ 100 de cărți în domeniu. În fiecare am găsit lucruri de folos, dar mi-aş fi dorit să găsec totul într-o singură carte: nu o idee utilă într-una, două-trei sfaturi de folos în alta, câteva exemple ziditoare într-o a treia etc. De aceea, deși simt că sarcina asumată îmi întrece cu mult puterile, am simțit nevoia să alcătuiesc o carte care să cuprindă înțelepciunea a mai mult de o sută de autori și cercetători în domeniul educației copilului. O tratare exhaustivă nu o cred posibilă, însă este cu puțință trasarea unor linii directoare de urmat pentru orice părinte preocupat de educația copiilor săi.

Rețete universale valabile?

Pe de altă parte, din nefericire, nu există rețete universale valabile de urmat pentru creșterea copiilor noștri. Ceea ce este valabil și funcționează pentru un copil s-ar putea să fie nepotrivit sau chiar dăunător pentru alt copil. ^(DW1, pp. 15-16) De aceea, toate sfaturile cuprinse în cartea de față ar trebui privite mai degrabă ca sugestii decât ca rețete și să folosim doar ceea ce se potrivește pentru copilul nostru – căci „fiecare copil este unic, și nimeni nu ne cunoaște copilul mai bine decât noi înșine.” ^(EKM, p. 8) De aceea, să ne folosim de experiența cu propriii copii, urmând cuvintelor sfântului apostol Pavel, care îndemna ca pe toate să le punem la încercare și să ținem numai ceea ce este de folos (I Tesaloniceni 5, 21).

Părinții-pescari de suflete

Totuși, chiar dacă nu ne vom regăsi în multe dintre istorisirile incluse în carte, le putem adapta la situația noastră concretă – căci cartea are drept scop să învățăm anumite principii de viață, conform vechiului proverb:

„Dă-i omului un pește și l-ai hrănit pentru o zi; învață-l să pescuiască și-l hrănești pentru toată viața.” (SRC, p. 38)

Iar scopul cărții este să ne învețe să pescuim sufletele copiilor noștri, la fel precum apostolii-pescari, pe care Mântuitorul i-a învățat să devină „pescari de oameni”, adică să pescuiască sufletele oamenilor din mrejele păcatului și să le aducă în corabia mântuirii, Biserica.

A fi părinte, spunea o terapeută de familie, este nu doar un dar, ci și o responsabilitate, iar „slujba cea mai importantă din lume este aceea de a-i pregăti să devină oameni adevărați.” (DLS, p. 86) Aceasta înseamnă să punem familia pe primul loc, să îi acordăm cel mai mult timp, mai mult decât pentru serviciu și orice altceva. Ușor de spus, dar mult mai greu de făcut – și o spun din proprie experiență! Dar să nu ne descurajăm când vom vedea cât de puține dintre recomandările cuprinse în cartea de față le împlinim, și cât de multe de tipul „așa nu” ne caracterizează. Dimpotrivă, să punem început bun și să perseverăm. Ne învață părinții din Pateric ca, ori de câte ori cădem și greșim, să ne ridicăm din greșeală și să stăruim întru cele bune. La fel, și ca părinți vom greși iarăși și iarăși, însă, cum îndemna o mămică, „de fiecare dată trebuie să ne scuturăm, să învățăm din greșeli și să ne ridicăm din nou.” (AP, p. 20) Și adăuga aceeași mămică în cartea ei: „A fi părinte este una dintre cele mai dificile sarcini cu care te vei confrunta vreodată, dar, cu Dumnezeu alături, există speranță din belșug.” (AP, p. 20) Într-adevăr, este cu putință să creștem copii credincioși, evlavioși în societatea adânc secularizată de astăzi. Este o luptă în fața căreia se cuvine să nu rămânem pasivi, nici să amânăm (până va fi prea târziu) să le dăm copiilor învățătura cea bună și mântuitoare, căci miza este una uriașă: veșnicia. (AP, p. 21)

Părinții sfinți și psihologii, în ajutorul părinților

Am cules în carte felurite sfaturi atât de la Sfinți Părinți și preoți duhovnici, cât și de la diferiți cercetători

și practicieni în domeniul psihologiei copilului (din care am filtrat, cu cât mai mult discernământ, nădăduiesc, învățăturile de folos). Într-adevăr, și psihologia poate veni în ajutorul părintelui care își crește copilul – după cum observau în cartea lor, „Educarea copilului întru credință”, părintele Constantin și preoteasa Elizaveta Parhomenko (cea din urmă psiholog de profesie):

„Psihologia poate într-adevăr să-l ajute pe om să găsească răspuns la multe întrebări. Omul nu ar trebui să nesocotească cunoștințele din acest domeniu. În special, atunci când vine vorba de copii. [...] Este necesară cunoașterea legilor psihicului copilului; altfel, în situații dificile, am putea să-l vătămăm, în loc să-l ajutăm. De exemplu, cum să-i vorbim copilului despre moartea unui om apropiat?” (PCP, p. 351) Un psiholog îl poate lămuri pe copil că nu are nicio vină (căci copiii adesea au tendința să se învinovățească pentru necazurile celor din jur). Dar, pe de altă parte, trebuie multă grijă în alegerea psihologului, care să fie și el credincios, căci concepțiile sale de viață se imprimă în sfaturile pe care le oferă. (PCP, p. 351)

Ne lipsește o școală a părinților

În ziua de astăzi, este poate mai necesar ca oricând să nu ne lăsăm în voia valurilor lumii, căci învățăturile lumii despre cum să ne creștem copiii nu ne vor ajuta să creștem oameni de omenie și viitori locuitori ai Împărăției lui Dumnezeu. După cum remarca un psiholog contemporan:

„Nu există o școală a părinților, iar schimbările în cadrul culturii noastre [...] au dus la o dezorientare totală a părinților. Majoritatea părinților tineri își cresc copiii așa cum au fost crescuți și ei, [...] dar când copiii se fac mai mari, părinții își dau seama că nu sunt în posesia tuturor răspunsurilor. De asemenea, ei înțeleg că au făcut niște greșeli pe care ar vrea să le corecteze.

Nu ne mai permitem acest lux. Este important să reușim de prima dată.” (RC, p. 63)

Părintele conștient de propriile greșeli

Poate că, dintre toate cărțile pe care le-am scris de-a lungul anilor, cea pe care o aveți în mână acum am amânat-o cel mai mult. Motivul? Mă sperie și acum cât de departe sunt de modelul de bun părinte. Mai mult, fetele noastre – Anastasia (10 ani) și Antonia (7 ani, aproape 8) încă nu au trecut prin perioada dificilă a adolescenței și nu știu cât de bine mă voi descurca în anii ce vor veni. Nu mi-aș dori să eșuez ca părinte, nici ca rușinea să îmi fie sporită de cei care mă vor arăta cu degetul, ca pe un fariseu care scrie despre ce fac alți părinți buni, în timp ce el nu face nici un sfert din ce recomandă altora... În aceste condiții, mai are rost să scriu o asemenea carte? Ar putea să ajute pe cineva?

Fiica noastră, Anastasia.

Se pare însă că nu sunt singurul cu astfel de îndoieli. Citeam în cartea unui respectat psiholog american despre educația copiilor: „În cartea pe care o ții în mână am scris despre succesele și insuccesele noastre ca părinți. Am vrut să împărtășesc incidentele descurajante din viața noastră de familie ca să-ți arăt clar că nu există *familie perfectă*, expresie care este aproape un oximoron” (DEE, pp. 13-14), deci o figură de stil care alătură doi termeni care nu se potrivesc unul cu celălalt. În ceea mă privește, nu știu cât curaj voi avea să împărtășesc din greșelile și insuccesele mele ca părinte, în comparație cu autorul citat. Dar îmi doresc prin cartea de față atât să vin în ajutorul altor părinți, cât și să dobândesc eu însumi putere să

Fiica noastră, Antonia.

greșesc cât mai puțin și să devin un părinte tot mai bun. Voi încerca, pe parcursul cărții, să arăt unde am greșit, cum m-am corectat, ce am învățat din greșelile și reușitele altor părinți, cunoscuți sau din cărțile autorilor studiați. În general noi, părinții (cel puțin cei ce ne problematizăm și dorim să ne îmbunătățim), ne judecăm mai aspru decât ne văd înșiși copiii noștri. Cum spuneau unul dintre copiii autorului pe care l-am citat mai sus:

„Tatăl meu și-a exprimat îndoielile cu privire la scrierea acestei cărți, fiind conștient de propriile lui lipsuri. Ce i-am răspuns eu?

— Încetează cu asta! Ați fost amândoi părinți destul de buni, și mult mai mult decât atât. Ați dorit să-L urmați pe Hristos și să faceți ceea ce ați crezut că este bine. Cartea va avea, știu bine, impact asupra altora: scrie-o!” (DEE, p. 12)

Părinții de azi și părinții de odinioară

Suntem oare, generația de acum, părinți mult mai nepricepuți sau mai răi decât cei din vechime, iar copiii noștri mai neascultători și mai răi decât în trecut? Rugat de părintele Ioanichie Bălan să facă o paralelă între familia creștină de odinioară și cea de azi, părintele profesor Ioan Mihălțan oferă un răspuns care ar putea să ne surprindă:

„De multe ori se crede că azi oamenii ar fi mai răi ca altădată. Să nu uităm că primii frați s-au ucis unul pe altul. Ne gândim la Cain, la Sodoma și Gomora. [...] Și de ce să nu ne gândim că între cei doisprezece Apostoli a fost și Iuda Iscarioteanul? Socotesc că nu e potrivit să se avanseze ideea că azi lumea ar fi mai rea ca altădată. [...]

Noi trebuie să realizăm aici și acum familia creștină,” îndemna în continuare părintele Ioan Mihălțan, „bazându-ne pe credința noastră că «Iisus Hristos și ieri și azi și în veci este Același». Și azi întâlnim destule familii creștine de omenie și altele cu părți negative.”

Mai mult, adăuga același părinte, mult mai vizibili sunt părinții răi decât cei ce își țin virtuțile întru ascuns: